

OSAO

Yksilöllinen opintopolku ja tuki ammatillisessa koulutuksessa

Suunnittelupäällikkö Seija Iwendorff, Koulutuskuntayhtymä OSAO

CC BY-NC-ND

minä olen...

- OSAOlla ”alusta asti” – yhteensä 36 vuotta
- mm. ammatinopettaja, opinto-ohjaaja, kasvatustieteen maisteri
- tällä hetkellä suunnittelupäällikkö, vastuualueena Opiskelijan tukeminen -prosessi (opinto-ohjaus, ohjaus ja tuki, erityinen tuki, opiskeluhuolto ja opiskeluturvallisuus, opintohallinto) sekä tietosuoja

OSAO lukuina

- Opiskelijamäärä noin 10 000 eri opiskelijaa, vaihtelee
- Tilastotarkasteluja varten olemme määritelleet perustutkintoa suorittavien **perusjoukon**, joka oli kooltaan 9860 opiskelijaa ajalla 1.1. – 31.12.2019 (opiskeluoikeus voimassa ja HOKS hyväksytty)
- 8 koulutusyksikköä Oulun seudulla ja Koillismaalla, 6 kunnan alueella
- Koulutusyksiköt eri kokoisia, opiskelijamäärä vaihtelee 180 – 2000 opiskelijan välillä
 - Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus VALMA
 - Eri perustutkintoja 47 (osa siirtymäajalla olevia tutkintoja)
 - Eri ammatti- ja erikoisammattitutkintoja 80 (osa siirtymäajalla olevia tutkintoja)

OSAO lukuina, jatkuu (perusjoukko)

Äidinkieli muu kuin suomi 515 opiskelijaa, 52 muuta virallista kieltä, suurimmat kieliryhmät suomen jälkeen olivat arabia (65), venäjä (49), somali (44) ja thai (30)

Alaikäisiä opiskelijoita oli yhteensä 2607

Ikäryhmittäin tarkasteltuna alle 20 vuotiaita opiskelijoita oli yhteensä 5563 ja 20 -29 -vuotiaita yhteensä 2764

30 -39 -vuotiaita opiskelijoita oli yhteensä 844 ja 40 -vuotiaita ja sitä vanhempia oli yhteensä 689 opiskelijaa

Vanhin opiskelija oli 64 -vuotias

OSAO lukuina, jatkuu (perusjoukko)

- Sukupuolijakauma on tasapainossa koko perusjoukossa, sekä Liiketoiminnan, Liikunnanohjauksen että Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnoissa; 6 perustutkintoa oli täysin miesvaltaisia ja 6 perustutkintoa täysin naisvaltaisia
- Viime vuoden aikana perusjoukon opiskelijoista erosi kokonaan opinnoista 6,9% ja negatiivisesti eronneita oli 3,44% (jäivät tyhjän päälle työttömäksi tai ei muuten tietoa, mihin siirtyivät)

TAVOITETILA 2025	Strategiset painopisteet	Strategiset tavoitteet
OLEMME SUOMEN JOHTAVA AMMATTIOSAAJIEN KOULUTUSYHTEISÖ	Joustavat ja monipuoliset osaamispolut	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tarjoamme avaimet opiskelijoiden kehittymiseen motivoituneiksi ammattiosaajiksi 2. Laajennamme ja syvennämme paikallisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä osaamispolkuja
	Aktiivinen työelämäkumppanuus	<ol style="list-style-type: none"> 3. Kehitämme ja toteutamme työelämäyhteistyötä kestävä kehitys ja kasvu huomioiden
	Uudistumiskykyinen, sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö	<ol style="list-style-type: none"> 4. Vahvistamme henkilöstön työelämäosaamista ja -osallisuutta 5. Mahdollistamme työssä onnistumisen ja työhyvinvoinnin
	Tasapainoinen talous	<ol style="list-style-type: none"> 6. Ennakoimme työelämän tarpeita ja tehostamme oppimisympäristöjen käyttöastetta
	Perustehtävä	Mahdollistamme työelämäosaamisen ja jatkuvan oppimisen
	Arvoperusta	Vastuullisuus - Luovuus ja rohkeus - Oikeudenmukaisuus

Koulutuskuntayhtymä OSAOn strategia vuoteen 2025

Muuttuiko mikään? Laki 531/2017 ja Asetus 673/2017

- Yksi tapa suorittaa tutkinto (ei enää erikseen aikuisten näyttötutkintojärjestelmää)
- Jokainen opiskelija henkilökohtaistetaan (on ohjausprosessi) heti opintojen alussa ja hänelle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) joka sisältää mm. urasuunnitelman, ohjauksen ja tuen suunnitelman sekä tarvittaessa erityisen tuen suunnitelman = Iso muutos totuttuun tapaan toimia, erityisesti yhteishaun kautta tulevilla opiskelijoilla

Opiskelijan tukeminen osana henkilökohtaistamista

Muuttuiko mikään? Laki 531/2017 ja Asetus 673/2017

Oikeus opetukseen, ohjaukseen ja tukeen (kuten ennenkin):

Opiskelija saa ohjausta ja tukea

- opintoihinsa ryhmän ohjaajalta, opettajilta, opinto-ohjaajalta ja erityisopettajalta
- hyvinvointiinsa opiskelijahuollosta terveydenhoitajalta, kuraattorilta ja psykologilta

Opinto-ohjauksella tuetaan opiskelijaa

- opiskelu- ja työelämätaitojen kehittämisessä
- opintojen aikaisissa valinnoissa, esimerkiksi omien tavoitteiden mukaisten tutkinnon osien valinnassa
- jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisessä tai työuralla etenemisessä

Muuttuiko mikään? Laki 531/2017 ja Asetus 673/2017

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot (laajeni kaikille):

- Opiskelijan perustaidot eivät aina riitä opinnoissa selviämiseen ja tutkinnon suorittamiseen, jolloin oppilaitos voi järjestää opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja, joiden avulla opiskelija vahvistaa perustaitojaan.
- Opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja voidaan järjestää esimerkiksi matematiikassa, suomen kielessä, tietotekniikassa tai vieraissa kielissä. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea opiskelutaitojen tai elämänhallinnan kehittämisessä.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (entistä joustavampana)

- Koulutusopimuksella (palkaton) tai oppisopimuksella (palkallinen)
- Henkilökohtaisen suunnitelman mukaan
- Ei minimipituutta

Muuttuiko mikään? Laki 531/2017 ja Asetus 673/2017

Erityinen tuki (kuten ennenkin, täsmennyksiä)

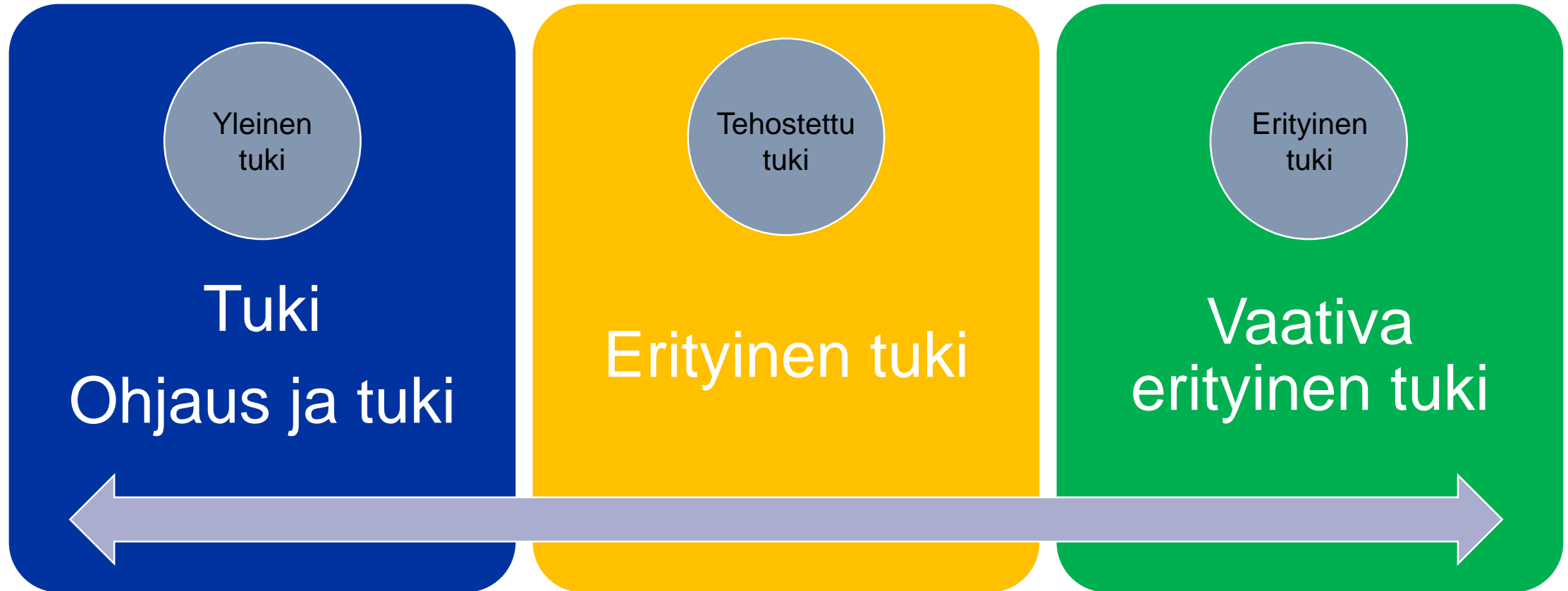
- Opiskelijalla on **oikeus erityiseen tukeen**, jos hän tarvitsee säännöllistä tukea opinnoissaan oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi. Opintojen erityisellä tuella pyritään siihen, että opiskelija pystyisi saavuttamaan tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen.
- Tarvittaessa osaamisen **arviointia** voidaan **mukauttaa**,
 - kun opiskelija suorittaa ammatillista perustutkintoa
 - opiskelijalle on tehty erityisen tuen päätös,
 - opiskelija ei tukitoimien avulla saavuta tutkinnon perusteiden mukaista osaamista ja arvioinnin mukauttaminen on välttämätöntä opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien kannalta.
- Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan tarvittaessa myös poiketa

AKTIIVINEN OPISKELIJA

- vastuu omasta oppimisesta
 - motivaatio
- opiskelu- ja työskentelytaidot
 - sosiaaliset taidot

Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen tuki

Erityinen tuki 2019

Yksiköt	01 hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet	02 kielelliset vaikeudet	03 vuorovaiutuksen ja käyttäytymisen häiriöt	04 lievä kehityksen viivästyminen	05 vaikea kehityksen viivästyminen tai vaikea kehitysvamma)	06 psyykkiset pitkäaikaissairaudet	07 fyysiset pitkäaikaissairaudet	08 autismiin ja Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet	10 kuulovamma	11 näkövamma	12 muu syy, joka edellyttää erityisopetusta	Kaikki yhteensä	opiskelijamäärä	erityisopiskelijat
Haukiputaan yksikkö												153	1538	9,95 %
Kaukovainion yksikkö, palvelut												132	2178	6,06 %
Kaukovainion yksikkö, tekniikka												214	2004	10,68 %
Kempeleen-Limingan yksikkö												96	1121	8,56 %
Kontinkankaan yksikkö												143	2077	6,88 %
Muhoksen yksikkö												60	481	12,47 %
Pudasjärven yksikkö												28	233	12,02 %
Taivalkosken yksikkö												18	228	7,89 %
Kaikki yhteensä	120	256	14	14	1	66	23	8	3	2	337	844	9860	8,56 %
VALMAssa vain 7, joilla erityisen tuen peruste														

Oppilas, jolla tuen tarvetta...

- Yhteistyö ammattiopiston kanssa jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
- Koulutukseen tutustuminen OSAOn yksiköissä, myös työpaikoilla (TET), otetaan selvää, mitä ammatissa oikeasti tehdään ([OSAOtube](#) ym.), NOPO-opotoiminta, (AmisTET pilotoinnissa)
- Ammatti johon voisi kuvitella haluavansa... löytyykö vahvuuksien tai harrastuneisuuden kautta?
- Siirtotiedot perusopetuksesta erittäin tervetulleita ja tärkeitä (Perusopetuslaki, § 40)

*Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain ([629/1998](#)) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ([531/2017](#)) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, **aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.** Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. ([11.8.2017/533](#))*

Jatkuu..

- Tuen tarve ei yleensä häviä peruskoulun yhdeksännen ja toisen asteen 1. syksyn välillä (paitsi jos ei ole kyseessä laiskuus ja motivaatio-ongelma tai henkilökemiat).
- Jos peruskoulu on mennyt enemmän tai vähemmän hengailemalla, amiksesta ei saa tutkintoa opiskelematta/osaamatta. Ei riitä, että on paikalla, vaan täytyy oppia ja osoittaa osaamisensa.
- Tutkinnon osien suorittaminen, jos koko tutkinto liian haasteellinen. Pienin askelin tavoitteeseen.
- Jos opiskelu ei onnistu tai ala tuntuu väärältä, se ei ole katastrofi. Tarvitaan aikaa... sietämistä ja sinnikkyyttä...mahdollisuus itselle ammattiin kasvuun. Kaikki ei heti tunnu hyvältä ja ihanalta. Ei anneta periksi ensimmäisen huonon päivän jälkeen. Kaikki opiskeltavat asiat eivät ole mukavia (vai onko kyse asennoitumisesta?).

Erityisen tuen järjestämisen periaatteita OSAOssa

- yhdenvertaisuus
- yksilöllisyys ja monipuoliset oppimisympäristöt
- lähituki
- opiskelijälähtöisyys, toimitaan yhdessä opiskelijan kanssa
- ennakoiva tuki
- suunnitelmallisuus, jatkuvuus, oikea-aikaisuus, joustavuus
- yhteistyö, moniammatillisuus, erityisopettajat konsultteina ja toimijoina, erityisopettajina
- ei erillistä vaan erityisen hyvää opetusta: erityisestä tuesta hyötyvät kaikki
- tukiverkko
- ratkaisukeskeisyys, positiivisuus

Tuen tarpeen tunnistaminen

Selvitä hakeutumisvaiheessa (lähettävä taho):

- oppilaan opiskelukuntoisuus
- onko tarjolla tukea ja voiko työllistyä/työskennellä ko. ammatissa
- jos lausunnoissa suositellaan erityisammattioppilaitosta, kannattaa hakua miettiä todella tarkasti
- oppimisvalmiuksia mittaava koe harkinnanvaraisessa haussa
- jatkuvan haun haastattelussa selvitetään erityisen tuen tarvetta

Selvitä opintojen alussa (vastaanottava taho):

- Em. tulotiedot
- Tulotestit (esim. Luki-testi, matematiikkatesti)
- Opettajien ja ohjaajien havainnot
- Tiedot harkinnanvaraisesta hausta (oppimisvalmiuksia mittaavan kokeen tulokset)
- HOKS-keskustelu
- ja HOKS-kirjaukset: kirjoita Erityisen tuen esityksen lomakkeeseen kuvaus erityisen tuen tarpeesta

Esimerkkejä erityisessä tuessa käytettävistä pedagogisista ratkaisuista:

- yksilöllinen-, pienryhmä- tai samanaikaisopetus
- ohjeiden osittaminen, pienin askelin eteneminen
- luettavan tekstin ennakkolukumahdollisuus ennen oppituntia
- oman tietokoneen käyttö tunneilla
- istumapaikka luokassa; ryhmä- ja paritöiden sijaan mahdollisuus työskennellä yksin

- yksilölliset koejärjestelyt, esim. kurssin loppukokeen hajottaminen kahteen osaan, esim. jakson puolella välissä kurssin alkuosan koe ja jakson lopussa koe kurssin loppuosasta
- täydentävät ja vaihtoehtoiset tavat näyttää osaaminen, esim. suullinen koe, portfolio, sähköinen koe
- jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi, lupa käyttää kurssin kokeessa sanakirjaa tai ”lunttilappua”

- tekemällä oppiminen ja työhön integroitu teoria; työvaltainen oppiminen
- opiskelijan omien toiveiden huomioon ottaminen mahdollisuuksien mukaan
- henkilökohtainen työjärjestys
- opiskeluajan määrittäminen henkilökohtaistamisen avulla

Erityisen tuen polku

Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen

Hakuvaiheessa

koulutuskokeilu/koulutukseen
tutustuminen
harkinnanvarainen valinta
yhteishaku
jatkuva haku

Ennen opintojen alkua

Siirtotietoja
Wilman taustatietolomake
Opiskelijan/huoltajan toimittamat muut tiedot
ja todistukset

Toimijat: ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja,
erva/ erityisopettaja

Selvitä:

- opiskelukuntoisuus
- onko tarjolla tukea ja voiko työllistyä/työskennellä ko. ammatissa
- jos lausunnoissa suositellaan erityisammattioppilaitosta, kannattaa hakua miettiä todella tarkasti
- oppimisvalmiuksia mittaava koe
- jatkuvan haun haastattelussa selvitetään erityisen tuen tarvetta

Toimijat: opinto-ohjaaja,
erva/erityisopettaja, alan opettaja,
OSAO Ovi, Valma

Opintojen alussa

Testit (esim. matematiikka, DigiLukiseula, englannin ja ruotsin lähtötasotesti, ammattialan oma testi).
Opettajien huomiot opiskelijan oppimis-, toiminta- ja työkyvystä.
Opiskelijan vahvuudet.

HOKS-keskustelussa

suunnitellaan tarvittava ohjaus ja tuki sekä mahdollinen erityinen tuki.

Erityisen tuen esitys/päätös

Uraohjaus

Suunnittelu erityisen tuen opiskelijan sijoittumisesta valmistumisen/ opintojen jälkeen (työllistymisen vaihtoehdot tai jatko-opinnot) aloitetaan opiskelijan oman verkoston kanssa jo opiskeluaikana. Opintojen päättövaiheessa varmistetaan, että opiskelijalla on tieto, miten asioissa edetään ja keneen tai minne hän voi jatkossa olla yhteydessä.

Jos opiskelija ei pysty saavuttamaan tutkinnon osan/osan osa-alueen osaamistavoitteita/ammattitaitovaatimuksia vähintään T1-tasolla, voidaan

Osaamisen arviointia mukauttaa

Päätöksen jälkeen suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa ja (alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa) pedagogiset tukitoimet tutkinnon osittain. Jos osaamista hankitaan työpaikalla, tutkinnon osan erityisen tuen suunnitelma tehdään yhteistyössä työpaikkaohjaajan kanssa.

Erityisen tuen suunnitelman seuranta ja arviointia tekevät kaikki, jotka opettavat/järjestävät opiskelijalle tukea ko. tutkinnon osassa.

Erityisen tuen suunnitelma

Tarpeeton Erityisen tuen päätös puretaan

Opiskeluhoolto ja pedagoginen tuki

- Opiskeluhoolto ylläpitää ja edistää opiskelijoiden hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä tukee sosiaalista hyvinvointia.
- Opiskeluhoolto koostuu yhteisöllisestä ja yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta.
- Yhteisöllinen opiskeluhooltotyön tavoitteena on tukea opiskelijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä, sekä edistää mielenterveyttä ja terveellisiä elämäntapoja. Sen avulla ehkäistään kiusaamista sekä turhia poissaoloja.
- Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa terveydenhoitaja seuraa opiskelijan terveydentilaa opintojen ajan.
 - Opiskelija voi hakeutua terveydenhoitajan luo terveyteen liittyvissä ongelmissa ja huolissa.
 - Kuraattori tarjoaa tukea vaikeissa perhetilanteissa tai muissa sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa.
 - Psykologi tukee ja edistää mielenterveyttä.

Opiskeluhuollon yhteistyö

OSAOn yhteisöllisessä opiskeluhuollossa painotamme ennaltaehkäiseviä, osallistavia, ohjauksellisia ja esteettömiä toimintatapoja. Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen ovat osa yhteisöllistä toimintakulttuuriamme. Opiskeluhoitotyö kuuluu meille kaikille ja suuri osa työstä tapahtuu tavallisissa arkisissa opetus-, ohjaus- ja kohtaamistilanteissa.

- Opiskeluhuollon ohjausryhmä: alueellinen ryhmä (sijaintikunnat, muut ammatilliset koulutuksen järjestäjät)
- OSAOn opiskeluhoitoryhmä
- Yksikkökohtaiset opiskeluhyvinvointiryhmät

Esimerkkejä yhteisöllisyyttä tukevista toimenpiteistä

- alaikäisten huoltajia ja kotiväkeä kutsutaan mukaan yksikön tapahtumiin; tiedotetaan toiminnasta www-sivujen ja Wilman kautta
- huoltajilta pyydetään edustusta yksikön opiskeluhuvinvointiryhmään
- opiskelijoita pyydetään mukaan suunnittelemaan toimintaa (samoin huoltajat)
- toimivat opiskelijafoorumit
- huoltajalle tiedotetaan opiskelijan asioista tarvittaessa ja erityisesti silloin, kun opiskelijan toimintaan on tarvetta puuttua (selvittämättömät poissaolot, opintojen etenemättömyys, kurinpitoasiat, ...)
- opiskeluhuollon toimijoita otetaan mukaan ennaltaehkäisevästä näkökulmasta esim. työpaikalla oppimisen infoon, aloitusvalmennukseen, uravalmennukseen
- hyviä käytäntöjä jaetaan yksiköiden ja muiden toimijoiden välillä, esim. ”Mitä kuuluu” tapaamiset opiskelijoiden kanssa
- tapahtumia: opiskelijakunnan kahvit, hyvinvointipäivä, opiskelijakunnan tapahtumat, terkkapysäkki, opiskelijoille mielenhyvinvointipäivä, päihdepilotit, Ryhmäilmiö, vanhempainillat
- Hyvinvoiva OSAO(lainen); yhdistetään hyvinvointityö opintoihin (esim. YTOt) ja TYKYpassi
- päihdeyhteyshenkilöille yhteisiä tapaamisia ja koulutusta ja jaetaan tietoa myös muille

Kasvatuksellisia ja ohjauksellisia keinoja ovat mm.:

- aloitusvalmennukset, uravalmennukset; nivelvaiheen ohjauspalvelut
- ryhmänohjaus; varhainen tuki
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOKS) laatimis- ja päivityskeskustelut; aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen; nopeuttavat/hidastavat joustot tarpeen mukaan
- opiskelun ja työn (työpaikalla oppimisen) yhteensovittaminen
- oppimisen tuki ja hyvinvoinnin tukeminen; henkilökohtainen ja ryhmämuotoinen opintojen ohjaus; opiskelijan osallistaminen
- hyväksyntä ja huolenpito: opiskelijan huomioiminen ja kuunteleminen, "opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä opiskelijalle kuuluu"; myös vapaa-ajan vaikutukset opiskeluhuvinvointiin (mm. asuntola-asumisen tuki ja ohjaus; terveellisten elämäntapojen tukeminen)
- opiskeluhuollollinen huolenpito
- innostaminen, opettaminen, luotsaaminen

OSAO

seija.iwendorff@osao.fi

osao.fi